

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

МАТЕРІАЛИ

97 – ї

**підсумкової наукової конференції
професорсько-викладацького персоналу
вищого державного навчального закладу України
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

15, 17, 22 лютого 2016 року

Чернівці – 2016

УДК 001:378.12(477.85)

ББК 72:74.58

М 34

Матеріали 97 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (Чернівці, 15,17,22 лютого 2016 р.) – Чернівці: Медуніверситет, 2016. – 404 с. іл.

ББК 72:74.58

У збірнику представлені матеріали 97 – її підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (Чернівці, 15, 17, 22 лютого 2016 р.) із стилістикою та орфографією у авторській редакції. Публікації присвячені актуальним проблемам фундаментальної, теоретичної та клінічної медицини.

Загальна редакція – професор, д.мед.н. Бойчук Т.М., професор, д.мед.н. Івашук О.І., доцент, к.мед.н. Безрук В.В.

Наукові рецензенти:

доктор медичних наук, професор Кравченко О.В.

доктор медичних наук, професор Давиденко І.С.

доктор медичних наук, професор Дейнека С.Є.

доктор медичних наук, професор Денисенко О.І.

доктор медичних наук, професор Заморський І.І.

доктор медичних наук, професор Колоскова О.К.

доктор медичних наук, професор Коновчук В.М.

доктор медичних наук, професор Гринчук Ф.В.

доктор медичних наук, професор Слободян О.М.

доктор медичних наук, професор Тащук В.К.

доктор медичних наук, професор Ткачук С.С.

доктор медичних наук, професор Тодоріко Л.Д.

ISBN 978-966-697-627-0

© Буковинський державний медичний
університет, 2016

to limit its nuclear program, in response the international community recognize Iran's right to use nuclear energy for peaceful purposes, and after the expiration will consider the possibility of cancellation of UN sanctions.

This scenario can be extrapolated to international relations with Russia, because its economy is also energy-dependent from developed countries like Iranian one. After an armed invasion of the Crimea on March 3, 2013 was a significant devaluation of the ruble, and the Central Bank had to spend 11.6 billion dollars for its maintenance. Immediately international sanctions against Russia began to apply, aimed at ending the aggression of Russia against Ukraine. Their goal is to stop the funding, arming and supplying terrorists by Russia to the East of Ukraine.

International community had been imposing sanctions in stages. The first stage – limiting cooperation, was adopted on March 16, 2014. Subsequently EU has moved to the second stage – restrictions on the supply of certain types of technology. On July 16, 2014 the US imposed sanctions on the first key sectors of the Russian economy. The EU supported the third stage of sanctions on July 29, 2014.

As a result, Western sanctions against Russia related to the Ukrainian crisis, stopped its economic growth, paralyzed the flow of investment and can lead to economic isolation of Russia, told the IMF in its report for 2014.

Moreover, the sharp decline of the ruble according to other currencies during 2014 and the decline of the Russian economy led to a financial crisis. One of the factors contributing to the economic recession is that oil – Russian main export, has fallen in price by 50%. Beside, specialists include to the basic causes of the crisis not only the Russian intervention in Ukraine, which led to Western sanctions against Russian industry that block refinancing in global financial markets, but also inefficient and unreformed state of the Russian economy and contra-sanctions by Russian government, such as measures to limit food imports from the US and the EU, introduced in August 2014.

It is clear that sanctions imposed by the United States has more political consequences for Russia as US share in the structure of foreign trade and foreign investment in Russia is negligible. More effective are European sanctions, as the EU is a major foreign trade partner of Russia, consuming about 30% of gas and 50% of oil. In addition, the European Union is the main foreign investor in Russia. The share of its investment is 83%. Accordingly, if the EU limits trade with Russia, reduce investment and freeze Russian assets, it will have a significant negative impact on the economy.

As a result, such influential regional leaders like Russia and Iran will be held on the same trajectory of the global isolation and economic constraints that ultimately encourage them to respect the rules and principles of international law.

Пендерешка О.М.

ДОСЛІДЖЕННЯ Й ПОРІВНЯННЯ СТУПЕНЮ ВПЛИВОВСТІ ФАКУЛЬТАТИВНИХ ТА ІРРЕГУЛЯРНИХ ЧИННИКІВ ОСОБИСТІСНОГО Й ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ

*Кафедра психології та соціології
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Процес становлення особистості студента-медика відбувається шляхом неперервного на поступового накопичення кількісних та якісних психологічних новоутворень. Контекстом для цих процесів є не лише навчальний процес, а й супутні життєві події. Здобуття професійної кваліфікації під час навчання у вишому навчальному закладі передбачає, що студенти зазнають певних цілеспрямованих і передбачуваних навчально-виховних впливів. Проте не можна ігнорувати і так званих факультативних та іррегулярних чинників впливу на особистісний та професійний розвиток студента. Факультативні – це необов'язкові чинники, тобто ті події, переживання, впливи, поява яких не регламентована ані логікою професійного та особистісного розвитку, ані навчальним планом, ані іншими правилами, планами та вимогами. Прикладом факультативного чинника впливу може бути участь у роботі громадської організації, не представленої у навчальному закладі, реалізація себе у волонтерстві чи хобі за межами університету, отримання додаткової освіти, відвідування тренінгів, семінарів, лекцій за межами ВНЗ тощо.

Іррегулярні чинники – це випадкові, часто одноразові впливи, на зразок зустрічі з цікавою (авторитетною) особистістю, знайомства з кимось, під чий вплив потрапляєш, перегляду фільму, прочитання книжки, участі в певній ситуації (позитивного чи негативного забарвлення) тощо. Очевидно, що кожен із таких чинників суттєво впливає як на особистісний, так і на професійний розвиток студентів. Насамперед результатом таких впливів є життєвий досвід особистості. Події, учасником яких стає молода людина, творять її реальність і неминуче впливають на всі сфери життя. Деякі з них можуть виявитись травматичними, проте більшість із них сприяють дорослішанню, зрілості, додають впевненості.

Крім того, так формується ідентичність, з'являється усвідомлення власної цінності, автономності. З метою дослідити вплив непередбачуваних, ситуативних, часто випадкових подій на становлення й розвиток особистості студента було відібрано 50 лікарів-інтернів та клінічних ординаторів Буковинського державного медичного університету. Середній вік учасників – 25 років, 60% - жінки, 40% - чоловіки. На початковому етапі було проведено групову дискусію. Поділені на дві групи учасники обговорювали, що, на їхню думку, найбільше вплинуло на їхній розвиток впродовж навчання у ВНЗ.

Результати обговорення фіксувались, і в результаті ми отримали 2 узагальнених списки чинників впливу. Проаналізувавши їх після об'єднання з погляду частотності ми склали опитувальник, в якому пропонувалось проранжувати 10 факультативних та 10 іррегулярних чинників за важливістю (суб'єктивною) та реальним впливом на усвідомлення себе професіоналом, відчуття правильного вибору професії, мотивацію до

навчання, успішність, самопочуття тощо. Серед факультативних чинників найвищий ранг отримали: відвідування лекцій та семінарів фахової спрямованості за межами ВНЗ (10); робота паралельно з навчанням (зазвичай це медсестринська робота) (9); відвідування психологічних тренінгів, розвиваючих програм, психотерапевтичних груп та волонтерська діяльність, пов'язана з обраним фахом (7). Серед іррегулярних чинників найвищий ранг отримали відповідно: непередбачуваний випадок на роботі або під час проходження виробничої практики, пов'язаний з виконанням професійних обов'язків (10); зустріч з цікавою (авторитетною) людиною – представником лікарської професії (9); хвороба (власна або когось у найближчому оточенні та позитивна особиста ситуація (в сім'ї, колі найближчих друзів тощо), не пов'язана напряму з професією (7). Прикметно, що досить високий ранг отримали чинники, не пов'язані напряму з обраною лікарською професією, в обох групах: серед факультативних чинників – волонтерська діяльність, не пов'язана з обраним фахом та хобі й пов'язане з ним навчання та діяльність (6 та 5 відповідно); серед іррегулярних чинників - перегляд кінофільму (спектаклю, серіалу, документального фільму) та внутрішній поштовх, інсайт, особисті переживання, сновидіння, не пов'язані з конкретною ситуацією (6).

Сам характер досліджуваних чинників не дозволяє цілком об'єктивізувати отриману інформацію, всі оцінки є суб'єктивними і спираються винятково на думку та відчуття респондентів. Проте такий результат видається нам не менш цінним, оскільки наочно демонструє, наскільки множинними, різноманітними і мало передбачуваними є чинники, що впливають на розвиток особистості. Як виявилось ще в процесі групового обговорення, а згодом було відображено в результатах опитування, позитивний вплив на становлення особистості й професійний розвиток можуть мати й чинники, що їх у загальнолюдському контексті прийнято вважати негативними, - наприклад, хвороба (власна або когось із найближчого оточення), або непередбачуваний випадок на роботі (лікарська помилка, смерть пацієнта, об'єктивна неможливість допомоги, складний випадок, болісна реакція родичів тощо).

Найвищий ранг у випадку факультативних чинників отримали ті, що потребують активної позиції респондента. Лекції, семінари, групи психологічного тренінгу, а тим більше працевлаштування не «стаються», а повинні бути заплановані й реалізовані самим студентом. Це показує, що цінність життєвого досвіду на певному етапі закономірно усвідомлюється і особистість, що здатна на таке усвідомлення, починає робити конкретні кроки з метою його накопичення, сама забезпечуючи збільшення кількості впливів на себе, а отже збагачення й урізноманітнення свого досвіду. На певному етапі наявність різноманітного досвіду (навіть негативного) дозволяє почуватися впевненіше, відчувати свою приналежність до професії та кола фахівців.

Отже, факультативні та іррегулярні чинники впливу на особистісне та професійне становлення студентів під час навчання у ВНЗ мають не менший вплив та значення, аніж прогнозовані й передбачувані, регламентовані навчальним планом та рамками навчального процесу.

Потапова Л.Б.

ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ

*Кафедра суспільних наук та українознавства
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Зміни, що відбуваються в сучасному світі вимагають переосмислення методологічних основ розвитку наук про людину. Сьогодні традиційні уявлення становлення особистості, розвитку інтелекту, творчого потенціалу збагачуються новими теоріями, концепціями моделями і вимагають розвитку фундаментальних основ науки. Базисною категорією для побудови парадигми процесу соціалізації особистості може стати категорія цінності, яка відноситься до загальнонаукових понять. Будучи одним із ключових понять суспільної думки, воно використовується у філософії, соціології, педагогіці для позначення об'єктів і явищ, їхніх властивостей, а також абстрактних ідей, що втілюють у собі моральні ідеали і виступаючих як еталон належного.

У сучасних гуманітарних науках (філософії і соціології) існують різні підходи і концепції, але загальний напрямок розвитку теорії цінностей позначено ствердженням пріоритету загальнолюдського і гуманістичного у контексті різних культур. В даний час, коли йде процес об'єднання людства у вирішенні глобальних проблем сучасності, теорія цінностей переживає своє відродження в зв'язку з новими соціальними, науково-технічними реальностями дійсності, оскільки все більшу роль у змісті світовідчуття, світогляду нових поколінь починають грати категорії миру, життя людини її особистого самоствердження. Тому, як ніколи відчувається необхідність міждисциплінарного синтезу знань про людину, що у свою чергу повинна спиратися на оновлену філософську картину світу, на загальнолюдські цінності.

Оскільки, філософсько-методологічний аспект проблеми формування цінностей особистості складається з розкриття сутності механізму інтеріоризації об'єктивних цінностей культури, причин і умов за яких об'єктивні цінності стають суб'єктивно значимими, стійкими життєвими орієнтирами особистості, то філософи стверджують, що наукова необхідність категорії цінності виникає тоді, коли постає питання про особистість і оточуючий її матеріальний і духовний світ, а ширше – про співвідношення діяльності суб'єкта і тих об'єктивних умов у яких він діє. Вирішуючи проблему «суб'єкт – об'єкт», можна йти від другого до першого і навпаки, від першого до другого. Якщо аналіз ведеться на основі діалектико-матеріалістичної методології, то рух від об'єкта до суб'єкта означає розгляд суб'єктивного як відображення об'єктивного, а як критерій правильності цього відображення виступає ступінь його відповідності відбитому.

При русі ж від суб'єкта до об'єкта, у главу кута ставиться не саме відображення, а реакція суб'єкта на відбите а, отже, ступінь відповідності об'єкта потребам і цілям суб'єкта – це ціннісний підхід.

Людське мислення за твердженням психологів носить модельний характер. Дійсно, «почуття розуміння» виникає саме тоді, коли нам вдається співвіднести явище з його моделлю, тобто вичленовувати з явища істотне, і при цьому навіть логічне розуміння того факту, що модель не абсолютна, на це почуття не впливає – рамки моделі, як правило не усвідомлюються.

Таким чином саме мислення носить ціннісний, відносний характер, адже цінність це спосіб виділення істотного. Вимога згортання інформації для забезпечення її компактного збереження в пам'яті змушує мозок діяти саме таким чином, селектуючи інформацію, щоб позбутися від зайвого. Але для селекції обов'язково потрібні критерії. Таким чином, власне людський мозок і природа мислення неминуче вимагають уведення поняття цінності. «Все, то имеет ценность в нынешнем мире, – пише Ніцше, – имеет её не само по себе, не по своей природе – в природе нет никаких ценностей – но оттого, что ему однажды придали ценность, подарили её, и этими дарителями были мы». Система ціннісних орієнтацій особистості завжди адекватна системі цінностей суспільства. Слідом за перецінкою цінностей, що відбувається в суспільстві постійно, а іноді передбачаючи її, з'являються зміни в ціннісних орієнтаціях особистості. Як будь-який антропологічно обумовлений, процес ціннісної орієнтації характеризується неоднозначністю цілей і результатів, багатовекторністю розвитку, проблематичністю. Усе це характеризується багатогранністю проявів людської природи і різноманіттям особистісних особливостей і проявів. Даний фактор звичайно повинний враховуватися при розробці і впровадженні нових методів соціалізації. У зв'язку з цим необхідно вказати на деякі особливості сучасної ситуації. Паралельно із широко розгорнутою діяльністю, що має державну підтримку, по формуванню національно – громадянських цінностей серед молоді, ми спостерігаємо засилля об'єктів західної культури в матеріальній і духовній сферах життєдіяльності.

Дослідження процесу орієнтації полягає в тому, що впливаючи на відносно замінювані особистісні утворення, можна ефективно вирішувати завдання виховання, формування і розвитку особистості.

Тому процес формування ціннісних орієнтацій – складний, суперечливий і в той же час закономірний, що розвивається «по спіралі» і сам підготує умови для свого наступного розвитку та служить причиною власного саморуку.

Роман Л.А.

КОМУНІКАТИВНО-ДИСКУРСИВНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

*Кафедра суспільних наук та українознавства
Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Методика викладання української мови як іноземної порівняно молода наука. Саме цим зумовлена зараз увага педагогів, методистів до інновацій. Проблема удосконалення форм і методів викладання української мови як іноземної, їх постійного оновлення, пристосування до нових умов життя останнім часом не виходить з розряду актуальних для вищої освіти. Українська вища школа вже накопичила немалий досвід викладання української мови як іноземної і з кожним роком усе більше застосовують новітні методи і прийоми навчання із використанням технічних засобів: аудіовізуальні методи, комп'ютеризовані програми. Але вивчення іноземної мови у ВНЗ саме по собі не може бути самоціллю. Воно повинно озброїти майбутнього фахівця широкими можливостями одержання з джерел такої інформації, яку можна було б використати в інтересах його професії. Перед викладачем української мови вищих навчальних закладів постає завдання навчити іноземця користуватись українською мовою у процесі формування його загальнолюдських і фахових знань, створити такі умови вивчення української мови, щоб студенти могли активно послуговуватись нею в усіх сферах громадського життя, оскільки іноземні студенти використовують мову і як інструмент набуття професійних знань, і як засіб повсякденного спілкування. На нашу думку, застосування на практиці комунікативно-дискусивного підходу в поєднанні з інноваційними методологічними підходами у викладанні української мови як іноземної нададуть можливість викладачам мови впровадити та удосконалити нові методи роботи, підвищити ефективність навчального процесу і рівень знань студентів.

Так, на сьогодні вже є значна кількість праць, у яких розглядається сутність інновацій у викладанні гуманітарних дисциплін у вищій школі. Зараз перед викладачем української мови у ВНЗ постає проблема пошуку шляхів підвищення пізнавального інтересу студентів до вивчення мови, закріплення їхньої позитивної мотивації до навчання. Однією із можливостей вирішення цієї проблеми є використання інноваційних технологій у навчанні. Отже, тема нашого дослідження є актуальною. Мета запропонованої статті – дослідити особливості використання інноваційних технологій у взаємодії з комунікативно-дискусивним підходом у викладанні української мови як іноземної.

Значну кількість публікацій науковців присвячено аналізу вивчення української мови як іноземної: Я.Гладир, І.Жовтоніжко, Т.Єфімова, А.Кулик, Т.Лагута, О.Тростинська, Г.Тохтар, Б.Сокіл, Л.Селіверстова та інші. Проблеми використання інноваційних технологій під час викладання іноземних мов розглядали О.Коваленко, Є.Можар, Л.Олійник та інші.

Враховуючи досвід викладання іноземної мови багатьох вітчизняних лінгвістичних шкіл, навчання іноземних студентів у Буковинському державному медичному університеті проходить за комунікативно

спрямованою методикою, яка дозволяє осягати мову в режимі живого спілкування. В основі процесу – активна участь у діалогах та рольових іграх, читання текстів, засвоєння основних граматичних конструкцій, і обов'язковим є вивчення стандартних письмових граматичних та лексичних правил. Різновидів тут може бути безліч, але основним результатом в будь-якому разі буде володіння і розуміння мови. Щоб зробити традиційні уроки цікавими, підвищити ефективність навчального процесу і рівень знань слухачів, ми також використовуємо на уроках викладання української мови як іноземної інноваційні методи. На відміну від звичайних уроків, метою яких є оволодіння знаннями, вміннями та навичками, такі уроки найбільш повно враховують інтереси, нахили, здібності кожного студента. На такому уроці поєднуємо досвід традиційних уроків – сприймання нового матеріалу, засвоєння, осмислення, узагальнення – але у незвичайних формах. Інноваційні технології містять такі підходи до викладання іноземних мов, як: інтерактивні методи викладання, використання технічних засобів навчання (комп'ютерних та мультимедійних, мережі Internet) для контролю знань, зберігання і використання навчальних матеріалів.

У методології викладання української мови як іноземної допомагають інтерактивні методи викладання іноземних мов. Провідними ознаками та інструментами інтерактивної педагогічної взаємодії є: полілог, діалог, міжсуб'єктні відносини, свобода вибору, створення ситуації успіху, позитивність і оптимістичність оцінювання, рефлексія та інше.

Вивчення та застосування на практиці інноваційних методологічних підходів у поєднанні з комунікативно-дискусивним підходом дають можливість викладачам української мови як іноземної впроваджувати та удосконалювати нові методи роботи, підвищувати ефективність навчального процесу та рівень знань студентів, значно поліпшує якість презентації навчального матеріалу та ефективність його засвоєння студентами, збагачує зміст освітнього процесу, що в свою чергу підвищує мотивацію до вивчення української мови.

Семенко І.В.

ІНДИФЕРЕНТНІ ЛАТИНСЬКІ БОТАНІЧНІ ТЕРМІНИ

Кафедра іноземних мов

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет»

Латинські ботанічні терміни поділяються на інформативні та індиферентні.

Інформативними називаються такі латинські ботанічні та зоологічні назви, які часто містять у собі певну інформацію про рослину або тварину (напр. назви, що вказують на морфологічні ознаки рослин і тварин (розмір рослини (тварини) або окремих її частин, колір); назви, що вказують на смак або запах рослини; назви, що вказують на зовнішню схожість і т.д.).

Індиферентними називаються терміни, утворені від власних назв: імен та прізвищ учених (переважно ботаніків) та видатних людей. Садова квітка *Лобелія* (лат. *Lobelia*), названа за прізвищем Маттіаса де Л'Обеля (1538-1616), голландського ботаніка і лейб-медика англійського короля Якова I; кімнатна рослина *Фуксія домашня* отримала свою назву на честь німецького ботаніка та медика Леонарда фон Фукса (1505-1566), який жив у Німеччині та вважався одним з "батьків ботаніки"; *Камелія японська* (лат. *Camellia*) відноситься до роду чайні і включає в себе приблизно 80 видів рослин. Вона з'явилася в Європі в XVIII столітті. Назвали її на честь суїґа-місіонера і ботаніка Георга Йозефа Камеліуса.

До індиферентних належать також назви, утворені від міфологічних імен. В 1737 році вперше була описана кімнатна квітка *Гербера* (лат. *Gerbera*). Зробив це ботанік Ян Гроновіус. А квітку він назвав за прізвищем свого колеги Трауготта Гербера – німецького лікаря-травника. Хоча існує також легенда про лісову німфу Гербу, яка дала назву цій чудовій квітці.

Як видовий епітет досить часто вживаються епоніми – іменники у формі Gen. sing. або прикметники, утворені від власних назв: *Festuca Beckeri* (*Костриця Беккера*), *Triticum Timopheevii* (Пшениця Тимофєєва), *Secale Vavilovii* (Жито Вавилова).

Розглянемо походження деяких індиферентних назв рослин.

Почнемо з Стародавньої Греції, де, згідно з легендами, на горі Олімп, жили боги. Владика Олімпу, громовержець Зевс, у якого був досить складний характер, отримав маленьку, непримітну квітку, названу в свою честь – гвоздику. Латинська назва *гвоздики Dianthus* походить від другого імені батька богів – *Дий*. Дружині Зевса Гері була присвячена білосніжна *лілея* (лат. *Lilium candidum*), або *лейпріон*, як називали її греки.

У Зевса було багато доньок, але серед них можна виділити найулюбленіших: Афіну (богиню мудрості, покровительку мистецтв і ремесел, а за часів Римської імперії – богиню перемоги), Афродіту (богиню кохання) та Артеміду (богиню полювання та покровительку породіль).

Дуже часто на малюнках, фресках, гравюрах Афіну зображують з оливковою гілкою в руці. Згідно з легендою, Афіна посварилась із богом морів Посейдоном за право володіння Аттикою. Посейдон вдарив по скелі, і звідти забило джерело води. Афіна ж подарувала людям оливкову гілку. Масло, віджате з плодів цього дерева, присвяченого з тієї пори богині, і дало йому назву (*olea* – по-латині масло).

Богиня кохання Афродіта закохалась у смертного. Це був син царя Кіпру, Адоніс. Зевс не простив їй такого вчинку та наказав вбити юнака. Афродіта покинула гору Олімп та вирушила шукати свого коханого на землю. Йшла вона босоніж, і тому, там, де ступали її ноги, виростали квіти кохання – рози (троянди). Ці квіти